

ПРОГРАМА

вступних іспитів до аспірантури

галузь знань: **07 «Управління та адміністрування»**

спеціальність 073 - "Менеджмент"

Програму підготовлено:

Зав. кафедрою Менеджменту та

маркетингу, професором

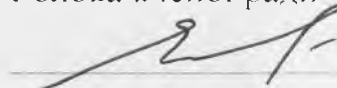
Клочаном В.В.

Розглянуто і схвалено Вченою радою

факультету менеджменту, протокол

№ 11 від 9 06 2016р.

Голова вченої ради

Шебаніна О.В.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА

вступних іспитів до аспірантури

галузь знань: **07 «Управління та адміністрування»**

спеціальність 073 – «Менеджмент»

Програму підготовлено:

Зав. кафедрою Менеджменту та

маркетингу, професором

Клочаном В.В.

Розглянуто і схвалено Вченою радою

факультету менеджменту, протокол

№___ від _____ 2016р.

Голова вченої ради

_____ Шобаніна О.В.

Миколаїв 2016

ЗМІСТ

1. Спеціальність 073 Менеджмент.....	3
2. Методологія та інструментарій	4
3. Питання до іспиту.....	8
4. Рекомендована література.....	10

1. Спеціальність 073 Менеджмент

Управління розглядають як **процес**, тому що робота по досягненню цілей з допомогою інших—це не яка-небудь одночасна дія, а серія безперервних взаємозв'язаних дій. Кожна дія сама по собі теж процес, вона дуже важлива для успіху організації.

Спеціальність **073 – Менеджмент** це наукова спеціальність, яка досліджує теоретико-методологічні, науково - методичні та прикладні засади, розвиток, тенденції та закономірності менеджменту, способів, механізмів та інструментарію системного управління організацією у сучасних умовах функціонування ринку продукції та послуг, а також технологій реалізації та забезпечення взаємозв'язків функцій управління; процесів прийняття і методів обґрунтування управлінських рішень на рівні національної економіки та в системі міжнародних економічних відносин; особливості економічної, інвестиційної, інноваційної, виробничої, логістичної, маркетингової діяльності організацій; організаційно - правові форми підприємницької діяльності, фактори, ресурси, види, стадії і результати економічної діяльності підприємств, процес та форми управління підприємством (менеджмент суб'єктів господарювання на внутрішніх та зовнішніх ринках).

Теоретичний зміст предметної області включає: теоретико-методологічні аспекти аналізу та проектування організаційно - правових та економічних форм підприємницької діяльності, виробничо-господарської, маркетингової, логістичної, інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства, контролю, моніторинг та діагностика діяльності підприємств, ефективність управління персоналом на підприємстві, інформації та комунікації в управлінні підприємством, зовнішньоекономічна діяльність, зв'язки товарні потоки суб'єктів господарювання та їх інфраструктурні забезпечення, менеджмент підприємства на внутрішніх і світових ринках товарів та послуг, економічна безпека підприємницької діяльності, публічне та бізнес - адміністрування, генезис світової та вітчизняної управлінської думки. Методи, методики та технології : навички універсального дослідника,

загальнонаукові та мовні компетентності, набуття педагогічних навичок та оволодіння фаховими компетентностями, що формуються шляхом використання діалектичного, історико-логічного методів, аналізу та синтезу, методик системного аналізу, логічного й статистичного моделювання, кореляційно - регресійного, таксономічного та кластерних методів, технологій інтелектуального аналізу даних, прогностичні та оптимізаційні економіко - математичні моделі.

2. Методологія та інструментарій аналізу

Математика, статистика, інженерні науки й пов'язані з ними галузі знання внесли істотний вклад у теорію управління. Першим їх почав застосовувати Фредерік У. Тейлор, засновник наукового методу при аналізі роботи. Але до Другої світової війни кількісні методи використовувалися в управлінні недостатньо.

Школа менеджменту, в основу якої покладені кількісні дослідження (Акофф Рассел, С. Бір, А. Гольберген, Л. Клейн) - сформувалася в 50-ті роки ХХ ст. й активно розвивається. Її становлення пов'язано з розвитком математики, статистики, інженерних наук та інших споріднених з ними галузей знань. Характерною особливістю школи є використання спеціальних моделей, методів кількісного аналізу. Такий підхід особливо важливий під час ухвалення рішення в умовах невизначеності, коли ситуація потребує оцінки кількох альтернатив. Наукові результати школи сприяли поглибленню розуміння складних управлінських проблем, усвідомленню необхідності запровадження комплексного підходу до управління.

Сучасні підходи до менеджменту:

1. Системний підхід. Організацію необхідно розглядати як сукупність взаємопов'язаних елементів, які мають вхід, вихід, зворотній зв'язок із зовнішнім середовищем і визначають її характер.

Системний підхід будується на наступних принципах:

- процес прийняття рішень повинен починатися з виявлення

конкретних проблем і чіткого визначення цілей;

- існуючу проблему розглядають як цілісну систему, визначають наслідки кожного конкретного рішення;
- аналізують і визначають можливі альтернативні шляхи досягнення цілі;
- цілі окремих структурних підрозділів не повинні вступати в протиріччя з цілями самої організації;
- аналіз проблеми ведуть від абстрактного до конкретного;
- передбачають єдність аналізу і синтезу, логічного та історичного;
- виявляють в об'єкті дослідження різноякісні зв'язки та їх взаємодію.

2. Комплексний підхід. В управлінській діяльності враховуються не тільки економічні, екологічні, технічні, організаційні, соціальні, психологічні наслідки прийняття рішень, але при необхідності навіть демографічні і політичні аспекти менеджменту, їх взаємозв'язок. Якщо не враховувати один з перелічених аспектів менеджменту, проблема не може бути якісно вирішена. На жаль, на практиці не завжди виконують цих вимог. Наприклад, при вирощуванні сільськогосподарських культур не завжди дотримуються певного виконання технології, а у підсумку вирощена продукція на ринку стає неконкурентоспроможною. При здійсненні реорганізації сільськогосподарських підприємств не врахували соціальні, психологічні та їх демографічні наслідки.

3. Інтеграційний підхід. Інтеграція націлена на поглиблення взаємодії суб'єктів управління, їх об'єднання, посилення взаємодії і взаємозв'язку між компонентами системи. Інтеграція забезпечує поглиблення і конкретизацію взаємозв'язків між окремими підсистемами цих взаємозв'язків. Наприклад, управляюча підсистема організації, на підставі дослідження ринку, доводить до своїх підрозділів конкретні показники по кількості і якості виробленої продукції, затратам ресурсів, строкам виконання робіт, на підставі чого досягаються поставлені цілі. Така погодженість дає можливість забезпечити оперативність управління і раціональність використання матеріальних,

трудових і фінансових ресурсів організації, впровадження інноваційно-інтенсивних технологій виробництва продукції, поліпшити контроль за виконанням прийнятих рішень.

4. Маркетинговий підхід. Передбачає орієнтацію управляючої підсистеми на споживача при плануванні виробництва окремих видів продукції. Пріоритетними питаннями в цьому підході є: підвищення якості і удосконалення асортименту продукції у відповідності із запитами споживачів; задоволення потреб споживачів; економія ресурсів за рахунок масштабів виробництва впровадження інновацій та ефективного менеджменту.

5. Функціональний підхід. Потреба розглядається як сукупність функцій, які необхідно виконувати для задоволення управляючої системи. Після визначення необхідних управлінських функцій розробляється декілька альтернативних варіантів і обирається кращий з них. При впровадженні функціонального підходу йдуть від зворотнього - від потреб, в результаті іноді створюють нові оригінальні об'єкти управління, що дозволяє покращити структуру організації, принципи роботи та ін.

6. Динамічний підхід. Об'єкт управління розглядається в діалектичному розвитку, в причинно-наслідкових стосунках і підпорядкованості, проводиться ретроспективний аналіз в організації за 5-10 і більше років, на підставі чого обґрунтовується прогноз.

7. Відтворювальний підхід. Орієнтується на постійне поновлення виробництва товару для задоволення потреб конкретного ринку з меншими у порівнянні з конкурентами сукупними витратами на одиницю продукції.

8. Процесний підхід. Розглядає всі функції управління в єдності, як постійно взаємопов'язані, які виконуються в певній послідовності. Управління розглядається як процес безперервних взаємопов'язаних дій (функцій), кожна з яких, в свою чергу, також складається з декількох взаємопов'язаних дій. Вони об'єднані зв'язуючими процесами комунікацій і прийняття рішень. При цьому керівництво розглядається як самостійна діяльність, яка впливає безпосередньо на підлеглих таким чином, щоб вони

діяли в напрямі досягнення поставлених цілей.

9. Нормативний підхід. Встановлюються нормативи управління по всім важливим елементам підсистем менеджменту:

- цільовий (показники якості і ресурсоемкості товару, організаційно-технічного рівня виробництва, соціального розвитку колективу, охорони навколишнього середовища, параметрів ринку);
- функціональний (нормативи організації системи менеджменту, якості планів, стимулювання праці, якості обліку і контролю);
- забезпечуючий (нормативи забезпеченості працюючих і виробничих підрозділів всім необхідним для успішної роботи; виконання поставлених цілей і задач, ефективного використання різних видів ресурсів в цілому по організації).

Нормативи повинні відповідати вимогам комплексності, ефективності, обґрунтованості, перспективності. Чим більше обґрунтованих нормативів по кожному елементу системи менеджменту, тим вище її організованість, рівень планування, обліку і контролю.

10. Кількісний підхід. Полягає в переході від якісних оцінок до кількісних за допомогою математичних, статистичних методів, інженерних розрахунків, експертних оцінок, системи балів тощо. Управляти можливо не тільки за допомогою слів, але й цифрових даних.

11. Адміністративний підхід. Складається в регламентації функцій, прав, обов'язків, нормативів якості, витрат, строків, елементів системи менеджменту в нормативних актах (наказах, розпорядженнях, вказівках, стандартах, інструкціях, положеннях тощо).

12. Поведінський підхід. Надається допомога працюючим в усвідомленні своїх можливостей, творчих здібностей шляхом застосування концепцій поведінських наук до управління організацією. Основною ціллю такого підходу є підвищення використання трудових ресурсів.

13. Ситуаційний підхід. Заснований на тому, що придатність різних методів управління визначається конкретною ситуацією. Не існує єдиного

способу управління об'єктом, оскільки існує безліч факторів, як в самій організації, так і у зовнішньому середовищі. Самим ефективним методом в конкретній ситуації слід вважати той, який більш всього відповідає конкретним умовам і максимально адаптований до них.

Ситуаційний підхід не є набором існуючих рекомендацій, є способом мислення. В ньому збережена концепція процесу управління, яка застосовується в усіх організаціях, але специфічні управлінські прийоми керівників можуть значно відрізнятися.

14. Підприємницький підхід. Заснований на системі поглядів на управління, в основі якого - уявлення про організацію як спілку підприємців, орієнтованих на безперервний пошук нових можливостей для само адаптації організації, працюючої в умовах нестабільного невизначеного зовнішнього середовища. Підприємницький підхід означає прояв ініціативи, самостійності, здібність взяти на себе ризик і відповідальність за створення, або впровадження чогось нового і організацію його виконання.

15. Стратегічний підхід. В його основі знаходиться концепція управління, в основі якої лежить розробка і реалізація стратегії. Дозволяє прогнозувати зміни у зовнішньому середовищі і підготувати організацію до найкращого використання своїх можливостей, мінімізувати вплив зовнішніх загроз. Стратегічний підхід включає формулювання місії організації, визначення її цілей, проведення стратегічного аналізу, розробку і реалізацію стратегії, стратегічний контроль.

16. Творчий підхід. Базується на сукупності прийомів, які характеризують відношення до управління, як до свідомого процесу. Прояв творчого підходу - це пошук нетрадиційних рішень, використання нових методів, розробка власних оригінальних прийомів. Творчий підхід передбачає генерацію ідей, розробку і оцінку альтернатив, вміння запозичувати оригінальні ідеї і досвід з інших сфер, творчо використовувати їх в управлінні організацією. Основою творчого підходу є уявлення, інтуїція, фантазія, гнучкість мислення, сприйнятливість до нових ідей, вміння усвідомлювати накопичений досвід.

3. Питання до іспиту

1. Поняття, сутність, цілі та завдання, загальні та спеціальні функції менеджменту (функції тільки перерахувати).
2. Вклади Ф. Тейлора, Г. Форда, А. Файоля, Дж. Мейо, А. К. Гастева, П. М. Керженцева в становленні сучасного менеджменту.
3. Поняття організації та організаційного менеджменту.
4. Типологія організацій.
5. Організація як система. Види організаційних систем.
6. Найбільш поширені організаційні структури.
7. Поняття сучасного підприємства.
8. Цілі і завдання, системи та технології управління підприємством.
9. Внутрішня середа підприємства.
10. Зовнішнє середовище підприємства.
11. Бізнес-план підприємства.
12. Поняття управлінського рішення. Типологія управлінських рішень.
13. Обґрунтування, прийняття та реалізація управлінських рішень.
14. Інформація в організації. Її призначення, види і т.д.
15. Комунікації та комунікаційний менеджмент в організації.
16. Використання світових інформаційних ресурсів в менеджменті.
17. Основні поняття стратегічного менеджменту.
18. Види стратегій в менеджменті.
19. Стратегічний аналіз політичної та економічної ситуації в менеджменті.
20. Стратегічний аналіз ринків.
21. Стратегічний аналіз конкурентоспроможності.
22. Стратегічний аналіз замовників.
23. SWOT-аналіз у менеджменті.
24. Стратегічні зміни в організації.
25. Опір стратегічним змінам. Методи боротьби з ними.
26. Основні поняття інноваційного менеджменту.
27. Інновації в організації. Їх роль і значення.
28. Інноваційний процес.

29. Прогнозування майбутнього організації.
30. Ризики і невизначеності в роботі менеджера.
31. Вибір найкращого управлінського рішення в умовах невизначеності.
32. Поняття кризи і антикризове управління в організації.
33. Антикризові стратегії.
34. Контроль і контролінг в організації.
35. Механізми і принципи контролінгу.
36. Особливості міжнародного менеджменту та застосування зарубіжного досвіду менеджменту.
37. Основні поняття менеджменту персоналу.
38. Основні поняття мотивації і стимулювання.
39. Теорії мотивації: змістовний підхід.
40. Теорії мотивації: процесний, економічний і неекономічний підходи.
41. Контроль за діяльністю персоналу: призначення, форми і методи.
42. Етика ділового спілкування.
43. Поняття конфлікту та управління ним.
44. Особливості роботи менеджера.
45. Основні якості менеджера.
46. Основні поняття організаційної культури.
47. Функції організаційної культури.
48. Механізми організаційної культури.
49. Організаційна поведінка (психологія менеджменту).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Амстронг Майкл. Основы менеджмента. Как стать лучшим руководителем. Серия "Учебники и учебные пособия". Ростов-на-Дону: "Феникс", 1998. - 512с.
2. Андрійчук В. Г. Економіка аграрних підприємств: Підручник / Андрійчук В. Г. – 2-ге вид., – К.: КНЕУ. – 2002. – 624 с.
3. Артус М. М. Бюджетна система України : Навчальний посібник /

- Артус М. М., Хижа Н. М. – К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2005. – 220 с.
4. Балацький О. Ф. Управління інвестиціями. Навчальний посібник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / Балацький О. Ф., Теліженко О.М. – Суми : Видавництво Сумського державного університету, 2000. – 123 с. – Російською мовою.
 5. Бовыкин В.И. Новый менеджмент: (управление предприятиями на уровне высших стандартов: теория и практика аффективного управления). - М: ОАО "Издательство "Экономика", 1997. - 368с.
 6. Бюджетна система України та Євросоюзу : монографія / [С. О. Булгакова, О. І. Барановський, Г. В. Кучер та ін.]; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ, нац. торг.-екон. ун-т, 2009. – 409 с.
 7. Бюджетний кодекс України : Прийнятий 08.07.2010 // Відомості Верховної Ради України. – 2010. – №50-51. (зі змінами та доповненнями).
 8. Варналій З. С. Основи підприємництва: Навч. посібник. / Варналій З. С. – К. : Знання-Прес. – 2002. – 239 с.
 9. Водний кодекс України : Прийнятий від 06.06.1995 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №24. (зі змінами та доповненнями).
 10. Вплив глобалізації на систему державного управління (теоретико-методологічний аналіз) : монографія / Р. В. Войтович ; В. М. Князєв (ред.). — К. : Вид-во НАДУ, 2007. — 680 с.
 11. Вуйченко М. А. Фінансовий менеджмент : Управління інвестиціями : Навчальний посібник / Вуйченко М. А. – Умань : Видавець «Сочінський», 2010. – 168 с.
 12. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: Підручник. - К: Кондор, 2009. - 187с.
 13. Герчикова Н.Н. Менеджмент: Учебник-3е изд. перераб. и доп. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997. - 501с.
 14. Глущенко С. В. Кредитний ринок: інститути та інструменти / Глущенко С. В. – К. : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. –

- 153 с.
15. Господарський кодекс України : Прийнятий 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №18-22. (зі змінами та доповненнями).
 16. Гош О. П. Теоретичні засади економічної політики. Навчальний посібник / Гош О. П. – К. : Видавництво НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. – 332 с.
 17. Громадська участь у творенні та здійсненні державної політики / Е. А. Афонін, Л. В. Гонюкова, Р. В. Войтович. — К. : Центр сприяння інституційному розвитку державної служби, 2006. — 160 с.
 18. Демківський А. В. Гроші та кредит : Навчальний посібник / Демківський А. В. – К. : Дакор, 2007. – 528 с.
 19. Дем'яненко СІ. Менеджмент виробничих витрат у сільському господарстві. - К.: КНЕУ, 1998. - 264с.
 20. Державне регулювання економіки: Навч. посіб. / С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін. – К.: КНЕУ, 2005. – 428 с.
 21. Джигирей В. С. Екологія та охорона навколишнього природного середовища : Навчальний посібник / Джигирей В. С. – К. : Знання, 2006. – 319 с.
 22. Діденко В.М. Менеджмент: Підручник. - К.: Кондор, 2008. - 584с.
 23. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки / Дідківська Л. І., Головка Л. С. – К. : Знання, 2007. – 214 с.
 24. Дідківський М. І. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства : Навчальний посібник / Дідківський М.І. – К. : Знання, 2006. – 462 с.
 25. Друкер П.Ф. Практика менеджмента: Пер. с англ.: Уч. по-соб. М: Изд. дом "Вильяме", 2000. - 272с.
 26. Екологічна безпека та охорона довкілля: монографія / Д. В. Зеркалов. — К. : Основа, 2012. – 514 с.
 27. Економіка підприємства: Підручник / За заг. ред. С.Ф. Покропивного. – Вид. 2-е перероб. доп. – К. : КНЕУ. – 2001. – 528 с.
 28. Енергозбереження в Україні : Монографія / Д.В. Зеркалов. — К.:

Основа, 2012. — 582 с.

29. Завадський І.С. Менеджмент: Management. - У 3т. - Т. 1-3-вид., доп. - К.: Вид-во Європ. ун-ту - 2001. - 542с.
30. Закон України «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – №50. (зі змінами та доповненнями).
31. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №5-6. (зі змінами та доповненнями).
32. Закон України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» від 23.03.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №25.
33. Закон України «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 10.10.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №51. (зі змінами та доповненнями).
34. Закон України «Про зайнятість населення» від 01.03.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №14. (зі змінами та доповненнями).
35. Закон України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №12. (зі змінами та доповненнями).
36. Закон України «Про захист іноземних інвестицій на Україні» від 10.09.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №46. (зі змінами та доповненнями).
37. Закон України «Про захист прав споживачів» від 12.05.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №30. (зі змінами та доповненнями).
38. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №29. (зі змінами та доповненнями).
39. Закон України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 //

- Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №47. (зі змінами та доповненнями).
40. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №36. (зі змінами та доповненнями).
 41. Закон України «Про лізинг» від 16.12.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №16. (зі змінами та доповненнями).
 42. Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» від 01.06.2000 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – №36. (зі змінами та доповненнями).
 43. Закон України «Про мінімальний споживчий бюджет» від 03.07.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №42. (зі змінами та доповненнями).
 44. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – №24. (зі змінами та доповненнями).
 45. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №20-21. (зі змінами та доповненнями).
 46. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність» від 13.12.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №12. (зі змінами та доповненнями).
 47. Закон України «Про наукову і науково-технічну експертизу» від 10.02.1995 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №9. (зі змінами та доповненнями).
 48. Закон України «Про Національний банк України» від 20.05.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №29. (зі змінами та доповненнями).
 49. Закон України «Про Національну депозитарну систему та особливості електронного обігу цінних паперів в Україні» від 10.12.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – №15.

50. Закон України «Про оплату праці» від 24.03.1995 // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – №17. (зі змінами та доповненнями).
51. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №41. (зі змінами та доповненнями).
52. Закон України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі» від 15.12.1993 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №7. (зі змінами та доповненнями).
53. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №49. (зі змінами та доповненнями).
54. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 15.11.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №3. (зі змінами та доповненнями).
55. Закон України «Про підприємництво» від 07.02.1991 // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – №14. (зі змінами та доповненнями).
56. Закон України «Про приватизацію державного майна» від 04.03.1992 // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №24. (зі змінами та доповненнями).
57. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» від 11.07.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №48.
58. Закон України «Про прожитковий мінімум» від 15.07.1999 // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – №38. (зі змінами та доповненнями).
59. Закон України «Про режим іноземного інвестування» від 19.03.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №19. (зі змінами та доповненнями).
60. Закон України «Про фінансові послуги і державне регулювання ринків фінансових послуг» від 12.07.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №1. (зі змінами та доповненнями).
61. Закон України «Про ціни і ціноутворення» від 03.12.1990 //

- Відомості Верховної Ради України. – 1990. – №52. (зі змінами та доповненнями).
62. Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» від 23.02.2006 // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – №26-31. (зі змінами та доповненнями).
63. Земельний кодекс України : Прийнятий 25.10.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №3-4. (зі змінами та доповненнями).
64. Зиновьев И.Ф. Формирование и реализация кадрового экономического потенциала в аграрной сфере. Монография. - Симферополь: ЧП "Предприятие "Феникс", 2008. - 407с.
65. История менеджмента: Учеб. пособие I Под ред. Д.В.Валового. - М.: ИНФРА - М, 1997. - 256с.
66. Карнеги Д. Как завоевать друзей и оказывать влияние на людей: Как вырабатывать уверенность в себе и влиять на людей, выступая публично: Как перестать беспокоиться и начать жизнь: Пер. с англ.. - С. - Пб: Лениздат, 1992. - 708с.
67. Кодекс України «Про надра» : Прийнятий 27.07.1994 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №36. (зі змінами та доповненнями).
68. Колпаков В.М. Теория и практика управленческих решений: Учеб. пособие. - К.: МАУП, 2000. - 256с.
69. Конституція України : Прийнята 28.06.1996 // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – №30.
70. Котлер Ф. Основы маркетинга: Пер. с англ.. - М.: Прогресс, 1992. - 734с.
71. Кредісов А.І., Панченко С.Г., Кредісов В.А. Менеджмент для керівників. - К.: Т-во "Знання", КОО, 1999. - 556с.
72. Кривов'язок І.В. Антикризове управління підприємством: Навч. посіб. - К.: Кондор, 2008. - 266с.
73. Кримінальний кодекс України : Прийнятий 05.04.2001 // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – №25-26. (зі змінами та доповненнями).

74. Лісовий кодекс України : Прийнятий 21.01.1994 // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – №17. (зі змінами та доповненнями).
75. Менеджмент в АПК І Ю.Б.Королев, В.Д.Коротнев, Г.Н.Кочетова и др.. - М.: Колос С, 2007. - 424с.
76. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. Вид. 2-ге, без змін І В.М. Данюк, В.М. Петюх, С.О. Цимбалюк та ін.; За заг. ред. В.М. Данюка, В.М. Петюха. - К.: КНЕУ, 2006. - 398с.
77. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: пер. с англ. - М.: Дело, 2000. - 704с.
78. Митний кодекс України : Прийнятий 13.03.2012 // Голос України. – 2012. – №73-74.
79. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент. - К.: ТОВ "УВПК" ЕксОб - 2001. - 560с.
80. Организация труда менеджера. Учеб.пособ. / под ред.. проф. Зиновьева Ф.В. / - Симферополь.: Таврия, 2004. - 232с. - Рус.
81. Основы менеджмента и маркетинга: Учеб.пособ. / В.Б. Зубик, А.И. Ильин, Г.Я. Кожекин и др; Под общ ред. Р.С. Седегова. -Мн.: Выш.шк., 1995. - 382с.
82. Основы менеджмента. Учеб.пособ. / Науч ред. А.А.Радугин / - М.: Центр, 1997. - 432с.
83. Податковий кодекс України : Прийнятий 02.12.2010 // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – №13-14. (зі змінами та доповненнями).
84. Портер Майкл Е. Стратегія конкуренції І Пер. з англ. Олійник, Р. Сільський. - К.: Основи, 1998. - 390с.
85. Тейлор Ф.У. Принципы научного менеджмента. - М.: Кон-тролинг, 1991. - 104с.
86. Томпсон А.А., Стрикленд А. Дж. Стратегический менеджмент. Искусство разработки и реализации стратегии: Учебник / Пер. с англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. - Банки и биржи, ЮНИТИ,

- 1988, - 576с.
87. Управление персоналом организации: Учебник / Под ред. А.Я. Кибанова. - М.: ИНФРА - М, 1997. - 512с.
88. Хміль Ф.І. Менеджмент: Підручник. - К.: Вища шк., 1995. -351с.
89. Цивільний кодекс України : Прийнятий 16.01.2003 // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – №40-44. (зі змінами та доповненнями).
90. Цивільний процесуальний кодекс України : Прийнятий 18.03.2004 // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – №40-41. (зі змінами та доповненнями).
91. Щекин Г.В. Практическая психология менеджмента: как делать карьеру. Как строить организацию. Научно-практическое пособие. - К.: Украина, 1994. - 399с.
92. Якокка Ли. Карьера менеджера: Пер. с англ. - М: Прогресс, 1991. - 384с.